

### ***Themis Kornaros (1906-1970)***

1906'da Girit'in Siva köyünde doğan Themis Kornaros, modern Yunan edebiyatında sosyalist gerçekçilik akımının en önemli temsilcilerindendir. Eserlerinde süslü ve yapay anlatımdan uzak duran yazar, yalın, keskin ve belgesel niteliğinde bir üslup inşa etmiştir. Edebi tarzı, toplumsal eşitsizlikleri ve sıradan insanın yaşama tutunma çabasını, psikolojik bir derinlik ve sarsıcı bir gözlem gücüyle yansıtmak üzerine kuruludur.

Kornaros'un bu tavizsiz gerçekçiliği, tanıklıklarına ve deneyimlediği çetin hayat şartlarına dayanır. İkinci Dünya Savaşı döneminde Yunan Ulusal Direnişi'ne katılmış, bu süreçte, Haydari Kampı'na gönderilmiştir. Yunan İç Savaşı yıllarında ise uzun esaret yılları geçireceği Makronisos ve Agios Efstratios gibi sürgün adalarına gönderilmiştir. Yazar, tanık olduğu bu toplumsal travmaları birer acı hatıra olarak kendine saklamış, romanlarıyla ezilenlerin tarihini kayda geçiren güçlü edebî tutanaklara dönüştürmüştür.

1970'te Atina'da yaşamını yitiren yazar, geride kendi çağının ruhunu tüm çıplaklığıyla anlatan, edebî değeri yüksek eserler bırakmıştır.

---

### ***Nevzat Hatko (1911-1981)***

Küçük yaşta ailesiyle birlikte Yunanistan'a sürgüne gitti. Atina Politeknik Üniversitesinde ziraat mühendisliği eğitimi gördü. 1938'de Türkiye'ye döndükten sonra Ankara Radyosunda mütercim-spiker olarak çalıştı, Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde Yunancadan çeviriler yaptı. Siyasi gerekçelerle işine son verilince İstanbul'da ABC Tercüme Bürosunu kurdu. 1946'da Behice Boran'la evlendi, 1960'larda Türkiye İşçi Partisi'ne katıldı. Nikos Kazancakis, Stratis Mirivilis, Themis Kornaros, Yakovos Kambanellis gibi Yunan edebiyatçıların eserlerini Türkçeye kazandırdı.

Nevzat Hatko'nun *Fırtınadan Doğanlar* çevirisi ilk olarak 1966 yılında (*Fırtına Çocukları* adıyla, May Yayınları) yayınlanmıştır.

Eserin orijinal adı:  
*Ta Pedia Tis Tielas*

---

Yordam Edebiyat'ta  
**Nevzat Hatko çevirileri**

---

*Mezarda Hayat* • Stratis Mirivilis



*Haydari Kampı* • Themos Kornaros



*Fırtınadan Doğanlar* • Themos Kornaros



*Faşızmin Pençesinde: Mauthausen Kampı*  
Yakovos Kambanellis

THEMOS KORNAROS

FIRTINADAN  
DOĞANLAR



ROMAN



TÜRKÇESİ  
NEVZAT HATKO



*yordam*  
*edebiyat*

Yordam Edebiyat: 162 • **Fırtınadan Doğanlar** • Themos Kornaros  
ISBN 978-605-172-817-9 • *Türkçesi:* Nevzat Hatko  
*Düzeltilme:* Didem Gerçek - Dileda Arslan  
*Kapak ve İç Tasarım:* Savaş Çekiç • *Sayfa Düzeni:* Gönül Göner  
*Birinci Basım:* Haziran 2026  
© Yordam Kitap 2025

---

**Yordam Kitap Basın ve Yayın Tic. Ltd. Şti.** (Sertifika No: 44790)  
Kuloğlu Mahallesi Altıpatlar Sokak Çubukçu Çıkmazı No.1/A Beyoğlu-İstanbul  
**Tel:** 0212 528 19 10 • **W:** [www.yordamkitap.com](http://www.yordamkitap.com) • **E:** [info@yordamkitap.com](mailto:info@yordamkitap.com)  
[www.facebook.com/YordamEdebiyat](http://www.facebook.com/YordamEdebiyat) • [www.twitter.com/YordamEdebiyat](http://www.twitter.com/YordamEdebiyat)  
[www.instagram.com/yordam.edebiyat](http://www.instagram.com/yordam.edebiyat)

---

**Baskı: Pasifik Ofset** (Sertifika No: 44451)  
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1  
Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2  
34310 Haramidere / İstanbul  
**Tel:** 0212 412 17 77



FIRTINADAN  
DOĞANLAR



ROMAN





## I

“... BÖYLESİNE ağzını açarak, dişlerini göstererek ve at gibi kişneyerek... demek istediğim, böylesine gülünç bir biçimde gülmeye çalışmanın gereğini bir türlü aklım almıyor!”

Ona göre bu gülünçlüklerden vazgeçmeli, duygu ve heyecanlarımızı belli etmemeliymişiz. Bunlar geri uluslara özgüymüş. Orta Doğu-Balkan yüzeyselliği! Kabaca bir acemilik! Öğretmen Spiromilios’a göre yüksek terbiye, Avrupa terbiyesi kurallarında böyle maymunca davranışlara yer yokmuş.

Cezaevinde bana ilk uyarılarını yapmak için böyle bir hava içinde yakalamıştı fırsatı. Bir mektuptu söz konusu; bir İngiliz’den Kosta Biris’e gelen bir mektup. İngiliz, savaş sırasında birliğinden uzak düşmüş, Biris’in yanına sığınmıştı. Adı da Serjan Ceymis, aklımda iyi kaldıysa.

Eşya, pılı pırtı, yatak yorgan, giysi, kapı pencere dememiş satmış, sonunda evin kendisini de satışı çıkarmış, o korkunç açlık süresince İngiliz’i beş arkadaşıyla tam iki yıl gizlemişti Biris. “Helal olsun,” diyordu, “kurtuldular ya, sen ona bak...”

Sonra İngilizleri gizlice bir gemiye bindirmiş, karı koca alanlarını satarak ceplerine harçlık da koymuşlardı. Aradan birkaç yıl geçtikten sonra İngiliz kendisine yapılan bu iyiliği hatırlamış ve kurtarıcısına bir mektup yazarak İngiltere’ye buyur etmişti. “Ev halkı onu görmek, tanımak, gösterdiği konukseverliğin karşılığını ödemek isteyinceymiş.”

Biris cevabında bunun olanaksız olduğunu, çünkü Serjan Ceymis ve arkadaşları gibi müttefik askerlerini öldürmekten sınık olarak tutuklu bulunduğunu bildirmişti! Ayrıca bir de ricada bulunmuş, arkadaşlarıyla birlikte bir resim çektirip yetkili İngiliz makamlarına damgalatmasını, olabilirse oradaki Yunan Konso-

losluğuna da onaylatıp kendisine göndermesini istemişti Biris. Arkadaşlardan biri, duruşmaya İngiliz'in de gelmesini önermişti. Ama Biris bunu çok bulmuş, savaştan aile ocağına yeni dönmüş bir insanı ta oralardan kaldırıp buraya getirmenin doğru olmadığı düşünceğini savunmuştu.

İngiliz'in cevabı karar gününden dört gün sonra varmıştı Biris'in eline. Mahkemenin kararı da şöyleydi: "Birleştirilen beş dosya incelendi, tanıklar dinlendi, beş suçtan da birerden beş kez idamına karar verildi!"

Serjan Ceymis mektubunda kendisinin ve nişanlısının çok üzüldüklerini yazıyordu. Resmin çektilmesi mümkün olmamıştı. İstediği yazılı bildirimini de yetkili makamlara onaylatamadığını, böyle bir şeyin "yabancı bir ülkenin içişlerine karışmak" sayılacağını kendisine söylediklerini, yetkililerin böyle dediklerini bildiriyordu!

"Sabır", diyordu, "sabrın sonu selamettir," diyordu Ceymis mektubunda. Kendisinin de yetkili makamlarla aynı kanıda olduğunu, "suçlu ya da suçsuz" fark etmezdi, basit bir bildiri imzalayıp iç direniş savaşına silahlı olarak katılanlara karşı olduğunu, kendisine yöneltilen 'adam öldürme' suçunun doğru olmadığını, 'anarşist olmadığını' itiraf ederse aklanabileceğini yazıyordu!

Serjan Ceymis mektubun 'not' bölümündeirse şu kanıda olduğunu açıklıyordu:

"Biris'in belirtilen suçları işlemediğine vicdanen inanmış bulunmaktayım!"

İşte bu mektubu okumuştu bize Biris, yemek vakti yüksek sesle. Soluk yüzüne yayılan o acı gülümsemeyi hiç unutamayacağım. Bir ressam olsaydım, su isteyince, kavrulan dudaklarına sirkeli süngerin uzatıldığı andaki resminde, çarmıhtaki İsa'nın yüzüne böylesi bir gülümseme kondururdum. Ağır bir küfür yükselmişti içimden boğazıma doğru sunturlu, neredeyse boğacaktı beni; salıverdim.

Tam bu sırada öğretmen Spiromilios duygularıma gem vurmamı, geri bir Balkanlı gibi değil, uygar bir Avrupalı gibi davranmam gerektiğini söylemişti.

Yakası açılmadık küfürler dizmiştim sıraya bunun üzerine. Öbür arkadaşların da bu ağır hava içinde küfürlerin en ağırını ettiklerini görüyordum, tonlarca küfür, her cinsten!

Spiromilios sapsarı kesilmiş, tir tir titriyor, dut yemiş bülbül gibi susuyordu; sanki Balkanlılara özgü öfkenin gemlenmesi, patlamaması için konuşmamak gerekiymiş gibi! Sonra da soğukkanlı, ölçülü görünmek numarası.

Hoş, o da sonuna kadar dayanamadı ya... O da söyledi söyleyeceklerini, hem gereğinden de çok sinirli konuştu; öyle ki sonunda iş tam Yunan biçimi ateşli ve tertemiz bir tartışmaya gelip dayandı.

“Bu senin dediğin kendini tutmalar hocam, insanın rahat, karnı tok, sırtı pek, gamsız tasasız olduğu zamanlar için geçerlidir. Ama çirkefe bulanmış yaban domuzlarıyla boğuştuğunavaş günleri için değil.”

“Doğrusunu söylemek gerekirse,” diyordu öğretmen, “bu kadar öfkelendiğinizizi görünce gücüm yettiği kadar kendimi tutmaya çalıştım, bunu da salt bu biçim konuşmanın Yunan savaşçılara yakışmayacağını size hatırlatmak için yaptım.”

Saygı sınırları içinde bir tartışma oluyordu. Kişiselliğe dökmelik işi. Ama içimde tüm Yunan küfürleri kaynaşıyor, şu Serjan Ceymis'lere duyduğum kin onların beşiklerine, tüm kutsal kitaplarındaki azizlerine kadar dayanıyordu; daha da ileri giderek bu kin, bana bir tokat yiyince öbür yanağımı çevirmeyi öğütleyen eldivenli barbarlığın dünya çapındaki kutsal kişilerine ve onların ütülü suratlarına dek uzanıyordu.

Aynı gün, can sıkıntımızı oyalamak için aynı konuyu oturup yeni baştan tartışmıştık. Spiromilios yaşlı bir iç direniş savaşçısıydı. Onu gereği kadar sayıyor, seviyordum. Ama zayıf onlarının garipliklerine, maskaralıklarına gelince, işte bu olamazdı! Böyle

anlarda söz istemek için elbette parmak kaldıracak değildim duygularımı açıklamak için! Çirkinlikler karşısında tek başımıza düşünüp kişisel sorumluluk yüklenerek davranmamız gerek. Bunu bize çoktan öğretmişti yaşadığımız hayat.

“Biraz öfkelenim, doğru,” dedim kendisine, “ama karşımdakine haksızlık da etmedim. Ağır sözlerimin hedefi o şımarık İngiliz’le, onu bana hatırlatan şeylerdi. Evet, bak artık sakinim. Şimdi sorsalar bana, yine de bu tür kendini tutmaların Yunanlara yakışmayacağını söylerim. Bunlar birer centilmen davranışları, bunların bize bulaşmaması için elimden geldiğince savaşaacağım.”

“Sakinleşmemişsin daha,” diye karşılık verdi öğretmen, “yoksa ölçülü olmanın her zaman için yararlı olacağını kabullenmen gerekirdi.”

“Hocam, burada konumuz ölçü değil. Böyle bir davranış değil bir insandan, köpeğimden bile gelse, küplere binmem için yeter de artar. Köpeğim Ceymis gibi davransaydı, gebertirdim onu. Çarpışma anında öfkemi ve kinimi gemlemek demek, kendi gücümden vazgeçmek demektir. Düşmanımın sinsice nezaketine teslim olmak demek. Gülümsemenin gerektiği yerde gülümserim. Ama yumruğun gerektiği yerde de selam çakacak değilim elbet. Vurmam gerek, uzun boylu düşünmeden, hık mık demeden, kıyasıya...”

Öğretmen kendi görüşünde dayattı. Bir ara da İngilizlerin nezaketi ve terbiyeleri üstünde durdu fazlaca.

“Evet,” dedi, “onlar için her şeyi söyleyebilirsin ama kabadır-lar diyemezsin!”

“Hım, evet! En iyimser durumda köle davranışı, en kötü durumda da... yabandomuzu. Hiç kendi fikirleri yoktur. Ya bir bakan ya da polis olan bir dayı bulup mutlaka onların sözüne göre hareket ederler. Kendi aralarında ne yaparlarsa yapsınlar kendi bilecekleri iş. Ama onların ikiyüzlülüğüne güvenmemi, onları örnek almamı benden hiç kimse isteyemez.”

“Böyle bir şey isteyen mi var?”

“Var ya, sen hocam! Taşlaşmış suratlarına, davranışlarına hayran olmamızı, bunları örnek almamızı zorunlu kılmışlar da haberimiz olmamış. Gülümseyerek bizi boğazlıyorlar, bunun da adına uygarlık diyorlar! Sapı altın kakmalı ama demiri paslı bir çakıyla bizi lime lime ediyorlar da buna ‘güzel’ boğazlama diyorlar! Mezohora’yı hatırlar mısın hocam? Konuşamaz, gülemezdi ama kusursuz ve soylu selam verip almasını öğretmişlerdi ona; varsın açıklıktan nefesi koksun, gövdesi kuru keçi tulumuna benzesindi yoksulluktan. Ama kör şeytana bakın ki bu Mezohora denilen toprak parçası kendini tutmasını öğrenmiş! Küfretmiyor, bir şey istemiyor, ağzı var dili yok, kendisini talan eden hırslılarla konuşurken ellerine beyaz eldivenler geçirmeyi unutmuyor! O kentin durumunu düşündükçe ciğerlerim yerinden oynuyor!”

Bu sözlerim Spiromilios’u çok kızdırmıştı. Bu sözlerimle, ona göre, o bölgenin bu acınacak durumda bulunmasında, orada öğretmenlik yapan kendisinin de bir payı bulunduğunu ima etmiş oluyordum...

Tartışmayı bu noktada kesip başka bir zamana bıraktık. Sınırlarımızın zembereği o gün iyice boşalmıştı, nasıl olsa bir sonuca bağlayamayacaktık konuşmayı. Doğruydum, adamakıllı sinirlenmiştik. Biri bir yerimize dokunsa acı duyacaktık neredeyse, öylesine. En sıradan bir sözcük bile eğer bize İngilizleri hatırlatıyorsa, altüst olmamız için yetecekti. Kalınca bir sigara sarıp yaktım, tir tir titriyordum. Şimdi Ceymiş’i de, onun mektubunu da unutmuş, Mezohora sokaklarında dolaşiyor, dünyamızın bütün centilmenlerine karşı duyduğum öfkeye ve kine doyasıya kanmak istiyordum.

\*  
\* \*  
\*

İngiliz şirketinin pamuk tarlalarında çalışmak için o kasabaya ilk gittiğim günden bu yana uzun yıllar geçmişti. O sıra çeşitli düşler kuruyor, bu yüzden de işin birinden çıkıp öbürüne giriyordum. Sağlama bağlanmış bir gündeliği bırakıp bilinmeyen

kentlerde, uçsuz bucaksız şoseslerde hayaller peşinde koşmanın akıl harcı olmadığını bildiğim halde, o sıralarda yollara koyulup mesafeler aşıyordum.

İki büyük savaş arası o korkunç ekonomik bunalım günlerindedeydi. Her adımını, her dakikanı, her düşünceni büyük bir ciddiyetle ölçüp hesaplaman gerekiyordu. Gelişigüzel davranışlar, hafiflikler, hayal kurmalar o eski güzel günlere özgü şeylerdi. Ayda beş gündelik doğrulttun mu Tanrı'na şükretmen gerekiyordu. İşte ancak o zaman çalışan bir kişi sayılabılırdin. Ve neler de neler yapabilecek güçteydin! Örneğin, bir pazar günü güneşlenmek için avluda yan gelip yatabilir, esneyebilir, can sıkıntısını komşularıyla paylaşabilirdin. Gelip çatan kötü günler üstüne akıllı uslu sözler edebilirdin yakınlarınla...

Coşunca da geçmiş güzel günleri ya da buna benzer başka şeyleri anabilir, başını sallayabilirdin bilgece!

Eğer az buçuk da atılganlığın varsa –umutsuzluk içinde olanlara o zaman atılgan derlerdi– evlenebilir, sefalet durumuna sıradan, güzelce bir de neden yakıştırabilirdin!

Gazete okumak hastalığına tutulmuştum o sıralar. Okuduklarım öylesine coşturucu şeylerdi ki bazen pusulayı şaşırırdım.

Böyle zamanlarda insana geçinip gidecek kadar bir iş verip, eline acıklı durumunu unutturacak ve çeşitli isteklerini ateşleyecek bir de gazete tutuşturdu mu onu yönetmek çok kolaylaşır.

Gece karanlığında başlayıp yine gece karanlığında bitirilen belirli bir işe sahip olan herkes çok şanslı ve pek saygıdeğer sayılıyordu o sıralarda.

Benim cam fabrikasından ayrılıp bıraktığım iş böyle bir işti. İşte böylesine sosyal bir konumu bırakıp yollara koyulmuştum, ölmek için sılaya dönen yaşlı bir cam işçisiyle birlikte.

İhtiyarı işinden atmışlar, yerine de beni almışlardı. Adamın ekmeğini kaptığımı sanmıştım. Onun da böyle düşünmemesi için ihtiyarı yanıma almıştım. Günlerden bir gün sıla özlemiyle

karışık, yaban ellerde ölmek korkusuyla sızlanmaya başlayınca kadar da uzun süre birlikte sürünmüştük.

“Sizin oralarda iş filan var mı dersin Sotiri dayı?” diye sormuştum ihtiyara bir gün.

“Olmaz olur mu evlat! Hem de ne gündelik! Orada gör sen işi, ovalar görsün gözün! Parmağını oynat yeter, gül gibi geçinirsin! Bereketli topraklar a oğul! Fukara babası, fukara anası Mezohora, ya evlat!”

Gözleri buğulu ve acı doluydu; bu buğunun ardında da doğup yetiştği toprakları bir kez daha görebilme isteği. O kadar... Başka bir isteği olsaydı –iş diyelim, Tanrı’nın lütfu– neden sürtsündü ki şu pis mahallenin sokaklarında tam kırk yıl boyunca, sersefil, bir gün yarı tok, beş gün aç?

“İster misin yollanalım o yanlara?” diye sordum.

“Ah, elden gelse de yapabilesek!” diye karşılık verdi. “Pamukta iş tutarım kendim. Sen de linyitte gece vardiyasında çalışır, gündüzleri de okula giderdin. Madem meraklısın okumaya... Ev işlerine kızlar bakardı, yeğenlerim.”

Az düşündükten sonra, yeğenlerinin bir içim su olduğunu ekledi sözlerine. “Bilinmez,” dedi, “bakarsın günün birinde gerçek oğlum oluvermişsin!”

Büyük özelemlerin içinde hep bir yorulmuşluk, bir korku gizlidir. Bunu kendine bile duyurmamak için olmayacak saçmalıklar yumurtlar, ekonomik bunalımın ağzına kilit bile vurabilirsin; yalan bile söyler, haksızlık bile edebilirsin.

Yaşlı Sotiri duyduğu dayanılmaz sıla özlemiyle kendi kurduğu düşlere kendisi bile inanmaya başlamıştı. İşin aslına bakarsan, daha çok, vadiler görmek, biraz kekik koklamak, kendi için bir mezar sağlamaktı isteği, ne olur ne olmazdı, yoksa benim için ‘bir içim su’, ‘cennet’ falan laftı.

Bunu biliyor, inanmıyordum ona ama benim de burnumda taşra yollarının dumanı tütmeğe başlamıştı. Yeni topraklar, yeni serüvenler için kurduğum düşler hop kalkıp hop oturmaya baş-

lamıştı içimde. Daha sağlam bir pusula bulamamış kuşaklar için bunlar da bir tür acıkmışlıktı, hem de dayanılmaz.

Cam fabrikasından haftalığımy alıp hesabımı kestim. Arkadaşlarla vedalaştım. Damacanacı Stelyo Usta'ya da Seylan Adası'ndaki çok zengin bir akrabamın burada haftada kırk drahmiye 'kara cam'da çalıştığımı duyunca çok kızdığını söyledim. İşte şimdi de bankalarda ve şirketlerde adıma hesap açtırdığını, okuyup doktor, tarım mühendisi ya da ne istersem onu olmamı, sonra da onun yanına gidip tropikal ülkelerde lordlar gibi yaşamamı istediğini ekledim... Stelyo Usta'nın bu hayallerin hiçbirine inanmadığını bakışlarından anladım. Ama gene de elini bana uzatmış, tatlı tatlı gülümsemişti ve eğer zengin amcam bu kararından cayarsa durumu mektupla kendisine bildirmemi söylemişti!

Yola çıktık yaşlı Sotiri'yle, yaya gidiyorduk. Yaptığımız hesaba göre elimizdeki parayı tren biletine yatırırmaktansa zeytin ekmeğe saklamamız daha doğrudu. Yoksa yarı yola kadar trenle gidebilirdik, ama yolun yarısından sonra açlıktan nefesimizin kokacağı ortadaydı. Sonra işin içinde yeni yerler görmek, çiçekler, kekik otları, katırtırnakları, hayvan sürüleri seyretmek, belki keyfe bile gelip türkü söylemek de vardı.

Çocuk olmak, uzun şoseler boyunca düşüncesiz yol almak, ıslık çalmak, gece gündüz kuş sesleri, bülbül şakımaları dinlemek güzel şeyler...

Genel ekonomik bunalım yıllarında on beş gün geceli gündüzlü yol tepmek insana bir yığın yeni şeyler öğretir. Belli belirsiz bir öfke kaplıyor insanın benliğini; buğulu, bulanık düşünceler kaynaşıyor kafanda; görünmez düşmanlara karşı duyduğun kin ve öfkenin çelik hançerleri bileniyor yüreğinde.

Yanı başlarında yürüdüğün insanlara daha iyi sokulmayı, temiz yürekle lokmanı onlarla paylaşmayı, sonra yine hep birlikte aç kalmayı, tek başına aç kalmanın ayıbını öğretiyor kişiye böyle bir yolculuk...

Bizi o bunalım yıllarında, bir İngiliz sömürgesinden başka bir şey olmayan Mezohora'ya adım adım götüren o şoseleri hiç unu-

tamayacağım. Bana hayat kitabının yapraklarını açmayı öğreten öğretmenlerime olan şükran borcum bakımından bir araç diye bildiğim yaşlı Sotiri'nin bunda büyükçe bir payı var.

O şoselerde yaşamın nasıl pörsüdüğünü görüyordum. İnsanlar adım atma gücünü yitirmişti. Bu şoselerde kanlı yalın ayaklarıyla yürüyen insanlarda özgürlüğe yetişebilmek için takat kalmamıştı; sefaletten uyuşmuş kişiöğlü yığınlarını özgürlük boşuna çağırıyordu yeni savaşlara...

Savaş, sırtüstü uzanmış, bacaklarını açmış, karnı tıka basa dolu, boğazlayıp yuttuğu insan kuşaklarını hazmetmeye çalışıyor, yeni sofraları için yeni filizlerin yeşerip olgunlaşmasını bekliyordu. Bunun gerçek olması için de açlıkla kargaşalık el ele vermişti. Savaşın ayakları dibine uzanmışlar, dünyamızı kapsayan cehennem düzenini olduğu gibi sürdürmeye çalışıyorlardı...

Hayat tatlı bir düş, aynı zamanda bir kâbus olmuştu. Çiçeklerle çirkefler sarmaş dolaş olmuştu. Aynı yığınlardan bir yandan "Yaşşşa," bir yandan da feryat iniltileri duyuluyordu. Aynı yüzlerde hem en acı kasılmalar, hem de en uyuşturucu hayal gülümsemeleri... Ateşli tutkular uyuşturucularla söndürülür. Bir Ağlama Vadisi olmuştu insanlar ülkesi, güvensiz, ulaşılmaz bir yaşantının ana rahmi olmuştu!

Düzensizlik rüzgârı amansızca yürekleri kasıp kavururken akli karışıyordu insanın. Yolun sonu görünmüyor ve şaşkın ozan atıyordu sloganı orta yere:

Bırak tekneyi dalgalara götürsün gönlünce  
Rüzgâr gönlünce şişirsin yelkeni, tutsun dümeni

Bir şebnemdir hayat, bir dalgadır, bırak  
Rüzgâr gönlünce götürsün dilediği yerlere

Bırak dalgayı çatlasın gönlünce  
Bırak gönlünü çılğınca akışlara

*Ve işçiler*, gündelik savaşına başlarken bu türküyü söylüyordu, patronlarını ürkütmemek için!

*Ve din*, bir kurum olarak, hayatı yadsıyor, günah sayıyor, manastırlarındaki sadistçe şehvet âlemleriyle ve dinsel öğütleriyle insan nefsindeki tuzaktan ‘tutsak tanrısal ruh’u kurtarmak için insan hayatını yok etmeye çalışıyordu!

*Ve eğitim*, seni ülkeden alıp uzaklara götürüyor, kasırga havasının içinden sana buluttan adacıklar gösteriyor, ‘tekne’ diyor bunlara, yepyeni bir Evren’e, Ulu Bir Evren’e, üstün ırkların ülkelerine, Megalo-İdea limanına götürecek gemilerden söz ediyorlar.

*Yeni kuşaklar*, omurgaları delik, yelkensiz, küreksiz, pusulasız teknelerle bilinmez ülkelere, hayal limanlarına doğru yola çıkıyor...

Dükkânlar kepenklerini indiriyor, toprak kıraçlaşıyor, insanların toplandığı kampların çevresinden gece gündüz kurt ulmaları duyuluyor –balta girmemiş ormanların sesi.

İhtiyaçların bir hiç denecek kadar azalmıştır. Ve felsefe külhanileri, “İhtiyaçlarının azlığı oranında özgürlüğün büyük olur! Bu cehennemden kurtuluş ancak böylesine özgür uluslara nasip olur! Yetinmeyi bilen uluslara!” öğüdünü veriyorlar. Bir lokma, bir hırka diyorlar!

Ülkenin sonsuz yollarında paçavralara bürünmüş korkuluklar kol geziyor. Ülke halkının hemen hemen hepsi yollara dökülmüştür; kum dolu, toprak dolu otlar, kökler, kocayemiş ve salyan-goz onların besileri! Yüz dirhem arpa ekmeği bile onlar için bir hayal olmuştu, her zaman bulunamayan bir nimetti! Otuz gün sayan koskoca bir ay süresinde Tanrı’nın inayetiyle lütfen verilen tek bir gündelik, emekçi için ‘Özgürlük Bulvarı’ dedikleri yoldaki aylaklığının armağanı olmuştu!

Borsalarda altın, kömür, eşek, makine, su fiyatları yükseliyordu. Ve ‘insan’ denilen değer küçümseniyor, talepsiz kalıyordu!

Dernekler kuruluyordu ‘gerçek’ değerleri korumak için... Pek sayın bayanlar gece demeden gündüz demeden sokaklarda dolaşüyor, sahipsiz köpekleri topluyor ya da aşırı yük vurulmuş katırları ‘barbar insanların’ canavarca davranışlarına karşı ko-

ruyorlardı. Duvarlar, taşıt araçları bol renkli afişler, panolarla donatılıyordu:

HAYVANLARA EZİYET ETMEYİNİZ!

HAYVANLARI SEVİNİZ!

KÖPEKLER İÇİN DOĞUMEVİ

Filanca sokak, falan No.

İmza:

Hayvanları Koruma Derneği

İnsan enikleri için kurulmuş doğumevlerinde, masmavi, simsiyah, ela gözlü canlar cıvıl cıvıl. Ama bu gözler acı dolu, kurtlarla böcekler kemiriyor bu gözleri, ot yatakların altına sıçanlar yuva kurmuş! Kasırganın içinden sesler geliyor, bu sesler yürüyüş emri veriyor, insanla ilgili bu sesler, bu sözler! Kurtarıcı öğütler veriyor bu insancıl sözler! Siyasi partilerin sesi bunlar. Ulusu 'çıkış yolu'na yöneltmek amacıyla çevresinde toplamak isteyen örgütler.

Biri çıkmış şöyle diyor: "İbadetini ihmal etme, umudunu yitirme." Bir başkası "Büyük Yunanistan" diye homurdanıyor. Bir başkası "Eşitlik istiyoruz! Dinsizlere, Tanrısızlara ölüm!" diye bas bas bağırıyor. Bir başkası da öğüt veriyor: "Geçmiş güzel günlere doğru. Kahrolsun makineler!"

Herkes yol gösteriyor, ama görünürde yol yok. Hayat, yiyecek bir şey bulabilmek için çöp yığınlarını karıştırıyor, büyük cadde-leri tarıyor daha çabuk gelecek bir ölümü bekleyerek...

"Yeter ki korkunç bir bora gibi gelmesin!"

Sorun şu: Daha kolay kurtulmak. Daha az acıyla. Hepsi bu kadar!

Kendilerini bir yardan koyverip denize atabilenler en cesurları sayılıyor aralarında.

Şakağına bir kurşun sıkabilen gerçek kahraman! Ama gene de bir veda mektubu ya da türküsü bıraktıktan sonra boğazına ilmiği geçirenle ölçülemiyor onun kahramanlığı!

Ama herkes ‘kahraman’ olamazdı elbet, bunun için çoğunluk ‘acılar ve inlemelerin bulunmadığı ülkelere’ daha rahat yollardan gitmek istemekte.

Bunlardan biri içkiyi seçmişti kurtuluş için, açlığı da meze diye.

Bir başkası Afrodit patikalarını seçmişti, kutsal haz yerine, can sıkıntısıyla birlikte... Bu tabansızlar, anahtarları sokaklarda esrar satıcıları tarafından satılan Cennet’e gizli kapılardan girip hırsız gibi Nirvana’ya ulaşma hayali peşindeydiler...

İş güç sahibi olmak, bir işe kendini vermek, omzunda kazmayla yorgun argın yola çıkmak, budalalığın dik âlâsıydı bu! Çeneni kanatırcasına dişlerini sıkarak durumun düzelmesini beklemek, bunun da adı olanaksız olmuştu.

Emekçiler kendi işlerinin yönetimini kendi ellerine alıp çift ağızlı kin hançerini bilemeye başlayınca kötülüklerin yok olacağı düşüne kapılmak, işte bu Tanrı’ya saygısızlıktı. İnsanların kurtuluşunu, hayat pisliklerinin süregelmemesini Tanrı isteseydi, elbette ki insanları bu dereceye düşürmezdi...

Kötülüklerin kökünü emeğin sömürülmesinde aramak... Buna Tanrı’ya ve onun yeryüzündeki havarilerine karşı kapkara bir nankörlük denirdi. Yeni işler açmak, bu yeni işlerinde çalıştıracakları insanları korumak için büyük çabalar gösteren Havarilere, hem de acıma duygularıyla bu işi yapan Havarilere karşı nankörlüktü bu!

Böyle bir nankörlükse Tanrı gazabının nedeninin ta kendisidir! İşte bu nankörler için acele tarafından cezaevleri yapılıyor, şu ölümlü dünyada düzeni korumak için gerekli sorumluluğu yüklenen kutsal adalet erlerine yeni atış poligonları kuruluyor... Açlık, gerilik, uyuşturucu maddeler, umutsuzluk yolunda ya da insan kanı ve insan teri okyanusunda önüne başkasının geçmesi için gerekli düzeni savunanlar içindi bunlar!

Belki de ancak bu yolda göçler bize ebedi huzurun kapılarını açacaktı.

Tutsakların siyasal bir örgüt çevresinde toplandıkları duyulunca, 'İşçi Sınıfının Partisinde!' 'Nankörlere ölüm'dü zamanın parolası.

Yabancı 'iyiliksever' şirketler 'insanlığın acılarını hafifletmek' amacıyla birbirlerini çiğneyerek geliyor, yarış ediyorlardı! Bu angarya işini 'Hayvanları Koruma Dernekleri'yle paylaşıyorlardı, "Siz," diyorlardı, "kedilere köpeklere bakın, biz de daha hayvanlıktan kurtulamamış insan kılıklı Tanrı gazaplarıyla ilgileniriz!"

Böylece salt sevgi duygularıyla dolu, çıkar gözetmeyen, insan-cıl kurumlar mantar gibi bitiyor, maden işletmelerinin biri öbürünü izliyor, bu 'insanları koruma' kurumları tüm ülkeyi kaplıyor, devlet baba da daha başkalarının gelmesini, başka canları da yok olmaktan kurtarmalarını istiyor, sürekli SOS işaretleri veriyordu.

Gerçi 'nankörler'in yeni partisi tüm bunların ülkeyi yabancı sermayeye peşkeş çekmek olduğunu söylüyordu. Hatta 'yabancılar defolsun' gibi sloganlar da duyulmuştu ve 'iyiliksever' kurumlar bunu kendilerine hakaret saymışlar, onurları zedelenmiş, "Alır başımızı gideriz biz de," diye homurdanmaya, tehditlere başlamışlardı aklımızı başımıza devşirelim diye!

Devlet baba bunları yatıştırmak, ruhlarını okşamak için yeni yasalar çıkarıyordu. Teşekkürler yayınlıyor, yeni yeni ödünler, haklar veriyor, kelepçeler, gardiyan uniformaları ısmarlıyordu firmalarına; nankör emekçilerin partisinin direnişini kırmak için kendi polislerini eğitsinler, gerekli yöntemleri onlara da öğretsinler diye uzmanlar istiyordu yabancılardan.

Yabancı şirketlerden başka hiçbir yerde iş bulunamaz olmuştu. Gündelikler düşüktü elbette, çalışma süreleriyse güneşin doğuşundan batışına değin; sıkıysa çalışma!..

"Böyle dönemlerde rahat geçim filan aranmaz. Ayakta kalabilmek yeter. Hepsini bu kadar!"

Ulusumuzun 'yetinmeyi bilmediği'nin bilincine varmış kişilerin kanısıydı bu.

'Nankörler Partisi', yani emekçilerin partisi üyelerinin dürüst kişiler, birer gerçek Yunan sayılmaları elbette ki olamazdı! Eski Yunan Uygarlığı kurallarına ihanet ediyorlardı bunlar! Yabancı koruyucularımıza şükran duyguları beslememizi kölece bir davranış saydıklarını yazıyorlardı sık sık gazetelerinde! Yetinmeyi bilmek, onlar için 'kölelerin gönüllü açlığından' başka bir şey değildi. Muhtaç bir ulusa karşı yabancıların gösterdiği Hıristiyanca dayanışmaya da 'yağma' adını takmışlardı!

Güneşin bile ne yandan doğduğunu bilmeyen, taş damarlarının, fabrikaların, limanların, sokakların tozlu topraklı dilini gazetelerinde yazıya döken bu kişilere elbet önem verilmezdi!

Üstelik bunlar öylesine alçalmış, öylesine vicdansız kişilerdi ki, 'Megalo-İdea' ya da 'Megali Ellada' sözcüklerini duyar duymaz tiksinierek tükürüyorlardı!

Açlıktan nefesleri kokuyor ama gene de burunlarının dikine giderek her şeye kadir Tanrı'nın lütfu olan ve öbür insanların kabullenip nasiplerini aldıkları emekten kendi nasiplerini almak istemiyorlardı, tenezzül etmiyorlardı buna.

Hallerine acıyıp işe alıyorsun bir iki yevmiye yapısınlar diye, hemen kolları sıvayıp greve hazırlanıyorlar. Ceketleri fora edip İngiliz İmparatorluğu'yla dövüşe başlamak amacıyla horozlanıyorlar! Aralarından biri çıkıp çalışmak istedi mi hemen hain damgasını yapııştırıyorlar, yumruklarını sıkıp kovalıyorlar adamcağızı. Neymiş efendim, hep birlikte aç kalmalymışlar!

Ne yapındı devlet baba bu durumda? Elbette böylelerinin kafasını kırmaktan başka çıkar yol yoktu. Neredeyse yabancı dostlarımız bizden nefret edecekti, büyük tehlikeydi bu. Ve bunun ayıbını tüm ulusumuz taşıyacaktı omuzlarında! Günden güne, andan ana ülkemiz daha da kötüye gidiyordu! Mezohora'nın düzenli, güvenli kesimlerine yaklaştıkça yollardaki alacalı kalabalık bunları konuşuyordu hep.